

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

21/43/10
24.11.2010

Asiantuntijakuuleminen 25.11. klo 12.15

Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan lausunto komission tiedonannosta naisten ja miesten tasa-arvostrategiasta vuosiksi 2010-2015 (E 96/2010 vp)

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta kiittää mahdollisuudesta lausua EU:n naisten ja miesten tasa-arvostrategiasta vuosiksi 2010-2015.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta kiinnittää seuraavassa huomiota joihinkin erityisen myönteisiin seikkoihin ja muutamaa haasteeseen EU:n tasa-arvostrategiassa.

EU:n tasa-arvostrategian johdannossa kiinnitetään huomiota YK:n naisten maailmankonferenssissa annetun julistuksen ja toimintaohjelman 15. vuosipäivään sekä naisten oikeuksien sopimuksen (CEDAW) 30. vuosipäivään. Naisten oikeuksien sopimus tunnetaan huonosti. Sekä EU:ssa laajemmin että Suomessa *tulee tiedottaa naisten oikeuksien sopimuksesta eri ammattiryhmille ja kansalaisille*. Tiedottamiseen tulee varata erilliset resurssit.

Kaikki tasa-arvostrategian viisi painopistealuetta ovat keskeisiä tasa-arvotyön kannalta. On myönteistä, että strategiassa esitetään painopistealueisiin liittyviä keskeisiä toimenpiteitä. Yleishuomiona tasa-arvoasiain neuvottelukunta esittää, että *painopisteissä tulee tarkastella myös miehiä ja sukupuolivähemmistöjä läpileikkaavasti*. Todellisen tasa-arvon toteutumisen kannalta ovat *seksuaali- ja lisääntymisterveyskysymykset* tärkeitä. EU:n sisällä on valitettavasti ollut vaikea edetä näissä keskeisissä tasa-arvokysymyksissä. Suomen tulee jatkaa aiheen määrätietoista käsittelyä EU:ssa.

Tasavertainen taloudellinen riippumattomuus

Myös Suomessa tulee toimia aktiivisesti, jotta Eurooppa 2020 –strategiassa asetetut tavoitteet sekä naisten että miesten työllisyysasteen nostamiseksi 75 %:iin toteutuisi.

Perhevapaiden epätasainen jakautuminen naisten ja miesten välillä vaikuttaa Euroopassa edelleen vahvasti sukupuolten tasa-arvokehitykseen. *EU-tasolla tulee edelleen luoda järjestelmiä, jotka lisäävät miesten perhevapaiden käyttöä.*

Naisten köyhyysriski on suuri. Siitä huolimatta tulee tasa-arvoasiain neuvottelukunnan mielestä tasa-arvostrategiassa käsitellä myös *asunnottomien ja syrjäytyneiden miesten asemaa ja köyhyysriskiä* sekä *kehittää myös miesten köyhyyden vähentämiseen toimenpiteitä*. Köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämistoimien vaikutukset naisiin ja miehiin on tärkeää arvioida etukäteen.

Maahanmuuttajakysymyksessä tulee kiinnittää huomiota *maahanmuuttajapoikiin kohdistuvaan rasistiseen väkivaltaan ja syrjäytymisvaaraan. Maahanmuuttajatyttöjen mahdollisuudet jatkokoulutukseen tulee taata.*

Sama palkka samasta ja samanarvoisesta työstä

Euroopan unionilla on ollut samapalkkaisuustavoite jo vuodesta 1957, silti naiset ansaitsevat EU:ssa keskimäärin vähemmän kuin miehet. Suomessa sukupuolten välillä on suuri palkkakuilu verrattaessa moneen muuhun EU-maahan. Kuten EU-strategian toimenpiteissä ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausunnossa 6/2010 vp (ministeriön selvityksestä naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain toimivuudesta) todetaan, edistävät palkkatietojen avoimuus ja palkkatietojen vertaaminen yli työehtosopimusrajojen palkkakartoitusten tekemistä. Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan mielestä *palkkatietojen saatavuutta tulee säännellä nykyistä vahvemmin*. Palkkakartoituksista tulee vetää johtopäätökset ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin.

Tasa-arvo päätöksenteossa

Euroopan unionin 27 komissaarista naisia on vain yhdeksän. Euroopan unionin jäsenmailla on valta nimetä komissaariehdokkaat ja siten vaikuttaa komission kokoonpanoon. Ongelmana on ollut, että EU:n jäsenmaat esittävät pääasiassa vain miesehdokkaita. Tasa-arvoasiain neuvottelukunta onkin esittänyt, että *kansalliset hallitukset nimittäisivät kaksi komissaariehdokasta: miehen ja naisen*.

On erinomaista, että komissio kiinnittää huomiota ja seuraa komission perustamien komiteoiden ja asiantuntijaryhmien sukupuolten edustukseen, tavoitteena vähintään 40 % kummankin sukupuolen edustajia.

Naiset ovat sekä Suomessa että EU:ssa vähemmistössä yritysten johtopaikoilla ja niiden päätöksenteossa. Etenkin kaikkein korkeimmissa asemissa ero miesten ja naisten osuuksissa on suuri. Tutkimukset ovat kuitenkin osoittaneet, että naisten johtamat yritykset menestyvät vertailuissa keskimäärin miesjohtoisia paremmin.

EU:n ja Suomen suurimpien pörssinoteerattujen yhtiöiden hallitusten jäsenissä on vähän naisia. Suomessa Arvopaperimarkkinayhdistys hyväksyi vuonna 2008 uuden listayritysten hallinnointikoodin, joka ohjeistaa yrityksiä kiinnittämään huomiota molempien sukupuolten edustukseen hallituksen kokoonpanossa. Suomessa naisten osuus pörssiyritysten hallituksissa onkin kasvanut, mutta kasvu on ollut hidasta.

Norjassa on myönteisiä kokemuksia sukupuolikiintiölain käyttöönotosta pörssiyritysten hallituksissa. Koska kehitys sekä Suomessa että muissa EU-maissa on nykyisin keinoin liian hidasta, kannattaa tasa-arvoasiain neuvottelukunta *sukupuolikiintiöiden ottamista käyttöön pörssinoteerattujen yhtiöiden hallituksia koottaessa*.

Kuten Euroopan unionin tasa-arvostrategiassa todetaan, on tilanne yliopistoissa ja korkeakouluissa edelleen sellainen, että mitä korkeammalle hierarkiatasolla mennään, sitä vähemmän on naisia. Tämä siitä huolimatta, että naiset suorittavat yli puolet korkeakoulututkinnoista. Tilanne vaatii aktiivisia toimia.

Ihmisarvo, koskemattomuus ja sukupuolistuneen väkivallan lopettaminen

Euroopan unionin tasa-arvostrategiassa otetaan esiin miesten ja naisten erityistarpeet sosiaali- ja terveyspalveluissa. Toimenpiteissä luvataan laatia miesten terveysraportti. Tasa-arvoasiain neuvottelukunta

toteaa, että sukupuolten välistä tasa-arvoa voitaisiin edistää tehokkaasti jos *sosiaali- ja terveyspolitiikkaa kehitettäessä* sekä Suomessa että EU:ssa *systemaattisesti arvioitaisiin toimien sukupuolivaikutukset*.

EU:ssa tullaan laatimaan erillinen naisiin kohdistuvan väkivallan torjunnan strategia. Tämä antaa toivon mukaan lisäpontta Suomessa vuosiksi 2010-2015 laaditun *naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen ohjelman* toteuttamiseksi ja ennen kaikkea *riittävien resurssien saamiseksi ohjelmalle*.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan mielestä on erinomaista, että *naisten sukuelinten silpomiseen puututaan EU:n laajuisesti*. Suomeen tulee laatia naisten sukuelinten silpomisen vastainen toimintaohjelma, jolle taataan tehokas toimeenpano ja riittävät resurssit.

Sukupuolten tasa-arvo ulkosuhteissa

Euroopan unionin tasa-arvostrategiassa todetaan, että EU tekee yhteistyötä YK:n uuden UN Womenin kanssa. Sekä EU:n että Suomen tulee *varmistaa riittävä rahoitus tälle YK:n uudelle tasa-arvorakenteelle*.

EU:n tuki YK:n 1325 päätöslauselmalle nostetaan tasa-arvostrategiassa myös esiin. Konkreettiset 1325-toimenpideohjelmat ja niiden toteuttaminen ovat välttämättömiä päätöslauselman toteuttamiseksi. Suomen 1325-toimenpideohjelma päättyy ensi vuonna, jolloin viimeistään *on aloitettava uuden 1325-toimenpideohjelman valmistelu*.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta pitää erityisen merkittävänä, että EU:n tasa-arvostrategiassa vuosille 2010-2015 todetaan, että EU yhdistää sukupuolten tasa-arvon osaksi kauppapolitiikkaansa. Suomi voisi myös *terävöittää sukupuolten välisen tasa-arvon ja kauppapolitiikan kytköksiä*.

Lopuksi

Euroopan unionin tasa-arvostrategiassa asetetaan hyviä tavoitteita. On kuitenkin tärkeää konkretisoida tavoitteet. Uudessa strategiassa ei esitetä vahvaa sääntelyä tavoitteiden saavuttamiseksi. Esimerkiksi naisten osuus pörssiyritysten hallituksissa etenee niin hitaasti, että tilanteen muuttaminen *edellyttäisi sääntelyä*. Lisäksi komission tulisi valvoa nykyistä paremmin jo hyväksytyjen tasa-arvodirektiivien toimeenpanoa EU-maissa.

Todellinen tasa-arvon edistäminen edellyttää, että sekä EU:ssa että Suomessa *vahvistetaan sukupuolinäkökulmaa erityisesti talous- ja työllisyyspolitiikassa*.

Hannele Varsa
pääsihteeri